

Abid Q. Raja
Kulturdepartementet
Postboks 8030 DEP
0030 OSLO

Vår referanse: 2019/91298-108
Saksbehandler: Tina Omdahl Hayes
Dato: 11. november 2020
Deres ref.:

Magnus Lagabøtejubileum i 2024-2026: Landsloven og Byloven 750 år

I 2024 er det 750 år siden Magnus Lagabøtes landslov ble ferdigstilt i Bergen, for så å bli vedtatt på rikets fire lagting. Dette var den tredje riksdekkende lovbooken som ble vedtatt i Europa, av totalt fire i høy- og senmiddelalderen. I 1276 fulgte Magnus Lagabøte opp med en egen bylov, et nasjonalt lovverk for byene eller kaupstadene i riket.

Under Håkon Håkonsson (1217-63) og Magnus Håkonsson (1263-80) var Bergen hovedsetet for rikets samlede styring. Bergen var Skandinavias største by og det viktigste knutepunktet for politikk og handel i Nordsjøområdet. Bergen hadde i hundreåret før svartedauden et ekspansivt internasjonalt miljø for å utvikle lov og rett, tinginstitusjon og forvaltning - viktige byggesteiner i en tidlig norsk stat.

Fra Bergen kommune, Vestland fylkeskommune og Universitetet i Bergen ønsker vi å gjøre statsråden oppmerksom på at vi ser det som naturlig og viktig å feire det store og internasjonalt banebrytende lovskapingsarbeidet som pågikk under Magnus Lagabøte og hans far, Håkon Håkonsson. Vi ønsker å invitere til et sammenhengende nasjonalt jubileum fra 2024 til 2026, med demokratibyggning gjennom lov og styringsverk som et av hovedtemaene for jubileet.

Vi ber om et møte med statsråden for å drøfte hvordan departementet kan støtte Bergenmiljøets arbeid med å utvikle et jubileum med betydning ikke bare lokalt og regionalt, men også nasjonalt og internasjonalt.

Vi ønsker å henlede statsrådets oppmerksomhet på den nå mest akutte utfordringen, som vi ber departementet bistå oss i å løse. Det finnes to viktige illuminerte håndskrifter, som inneholder Landsloven og byloven: *Codex Hardenbergianus* og *Codex Reenhielmianus*. Begge håndskriftene ble antakelig produsert i Bergen på 1300-tallet. *Codex Hardenbergianus* er nå eid av Det kongelige bibliotek i København og *Codex Reenhielmianus* av Universitetsbiblioteket i Lund. Det er av stor betydning at i alle fall ett av disse blir tilgjengelig i Bergen under utstillingsåpningen på Bryggens Museum/Bymuseet i mai 2024, i forkant av Festspillene i Bergen. I løpet av jubileumsperioden 2024-26 er det et stort ønske å ha vist fram begge disse vakre håndskriftene til Bergens innbyggere og besøkende fra inn- og utland. Det har allerede vært et stort folkelig engasjement i Bergen for å få dette til under Byjubileet i 2020. *Codex Hardenbergianus* er nå utlånt til Nasjonalbiblioteket, som har det i sin stående utstilling *Oppløst. Glimt fra en kulturhistorie*. Vi er i dialog med Nasjonalbiblioteket og Universitetsbiblioteket i Lund.

Magnus Lagabøtejubileet er et nasjonalt viktig jubileum, og det har både lokal, regional, nasjonal og internasjonal interesse. I arbeidet med jubileet har vi også et samarbeid med

Moster 2024, 1000-årsjubileet for kristenretten, som ble vedtatt på Moster. Magnus Lagabøtejubileet er et utgangspunkt for videre forskning, formidling, undervisning i skolene, kulturarrangement og et yrende folkeliv. Men kanskje aller viktigst: Jubileet vil kunne gi inspirasjon til en videre refleksjon om rettsstat, historie, demokrati og folkestyrets vilkår.

Tanken om et Landlovjubileum er ikke ny. Allerede i 2012 inviterte Universitetet i Bergen inn til et første møte med nasjonale fagmiljø. En rekke aktiviteter har pågått siden den gang med ulike aktører. Nasjonalbiblioteket har også etablert et Landslov- og bylovprosjekt. Det siste halvåret har fagpersoner knyttet til Universitetet i Bergen, Nasjonalbiblioteket, Bymuseet og Vestland fylkeskommune hatt flere møter for å få et samlet grep for jubileet, og for å sikre at viktige håndskrift blir tilgjengelig i Bergen.

Tidsmessig tenkes hele perioden 2024-2026 som jubileumsperiode, med offisiell åpning i forkant av Festspillene i 2024 og med et tyngdepunkt under de årlige middelalderukene i oktober.

Åpning er foreslått til dagen før Festspillene med *stor utstillingsåpning på Bryggens Museum/Bymuseet* og med *tilknyttede arrangement i byen og i Håkonshallen*. Det viktigste trekkplasteret i utstillingen bør være ett av de to nevnte illuminerte håndskriftene med Landsloven og Byloven. Utstillingen vil være forskningsbasert, men også med en populærvitenskapelig tilnærming som appellerer til allmenheten. En *internasjonal konferanse* vil være en viktig del av innholdet i *jubileumsuken* i oktober. En styrke i vårt jubileumsprosjekt er tilgang til fremragende fagmiljø ved Universitetet i Bergen som kan bidra med tverrfaglige perspektiv – det historiske, kunsthistoriske, språklige og håndskriftmessige, juridiske, kulturelle og samfunnsmessige. Det er også en stor styrke for å aksle et slikt jubileum at Universitetet i Bergen har en Middelalderklynge, der også kommune, fylkeskommune, museene og Universitetsbiblioteket er deltakere. Parallelt med utstilling og konferanse vil det være naturlig å få til et bredere *skoleprogram*, og en rekke *kultur- og byarrangement*. Her vil det kunne bygges på det omfattende arbeidet Bergen kommune har lagt til grunn for Byjubileet 2020.

Bergen var i europeisk sammenheng tidlig ute med å utvikle et landsdekkende lovverk. Dette er vel verd et jubileum – ikke bare for å bli bevisst Bergens internasjonale betydning som by og viktig arnested for den tidlige norske staten, men også for å få fram refleksjon og kritisk distanse til fortiden.

Vi ber om et digitalt møte for å presentere jubileumsideen og anmoder om en drøfting av om jubileet bør etableres som et nasjonalt jubileum i samarbeid med kulturdepartementet.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen
Ordfører i Bergen

Jon Askeland
Fylkesordfører i Vestland fylkeskommune

Dag Rune Olsen
Rektor ved Universitetet i Bergen